

Pestprotocol OBS Harlekijn

STA OP TEGEN
PESTEN!

PESTEN
IS NIET
COOL

Wat je pest
ben je zelf

De pesten
doen niet
pesten!

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Pesten, wat is het?	3
1.1 Definitie	3
1.2 Verschil tussen pesten en plagen	3
1.3 Hoe wordt er gepest?	3
1.4 Betrokkenen	4
1.5 Mogelijke oorzaken van pesten	5
1.6 Gevolgen	5
Hoofdstuk 2 Aanpak van pestgedrag op OBS Harlekijn	6
2.1 Preventieve maatregelen	6
2.2 Stappenplan na constatering van pestgedrag	7
2.3 Tips voor de leerkrachten	9

Inleiding

Het team van OBS Harlekijn vindt dat er alles aan gedaan moet worden om - de aan onze zorg toevertrouwde kinderen - een zo veilig mogelijke omgeving te garanderen, zodat de kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Het uitgangspunt is dat kinderen én volwassenen op een respectvolle manier met elkaar omgaan. Een kind dat zich gerespecteerd voelt, ontwikkelt zelfvertrouwen en een goed gevoel van eigenwaarde.

**Respect voor elkaar is de basis voor een goed pedagogisch klimaat.
En dit laatste is weer de basis om te kunnen leren.**

Wanneer er gepest wordt, verdwijnt dat gevoel van eigenwaarde. Bovendien tast een klimaat waarin gepest wordt iedereen aan. Kinderen die het pesten van dichtbij meemaken, voelen zich bang of worden wantrouwend. Ze voelen zich vaak schuldig omdat ze niet ingrijpen en zijn bang om zelf slachtoffer te worden. Pesters leren - als ze niet gecorrigeerd worden - dat ze met agressie, geweld en bedreigingen hun zin krijgen. In dit pestprotocol zetten we uiteen hoe wij omgaan met pestgedrag om ervoor te zorgen dat kinderen zich veilig voelen waardoor ze zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door het protocol te volgen, ontstaat er een samenwerking tussen leerkrachten, het slachtoffer, de dader, de meelopers, de aanmoedigers, de ouders en de verdedigers.

Dit pestprotocol heeft als doel:

"Alle kinderen mogen (of moeten?) zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen."

- Elk mens wordt steeds als totale persoon erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken.
- In de school wordt het onderwijs uitgevoerd in pedagogische situaties en met behulp van pedagogische onderwijsmiddelen.
- In de school vindt overwegend heterogene groepering van kinderen plaats, naar leeftijd en ontwikkelingsniveau, teneinde het leren van en zorgen voor elkaar te stimuleren.
- Elk mens heeft voor het ontwikkelen van een eigen identiteit, persoonlijke relaties nodig.

Motto:

Op OBS Harlekijn wordt pesten niet gedoogd!

Leerkrachten en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol. Dit protocol wordt vierjaarlijks geëvalueerd.

Hoofdstuk 1 Pesten, wat is het?

1.1 Definitie

Pesten is het gedrag waarbij een kind voor een langere tijd en meerdere malen negatief benaderd wordt door één of meerdere anderen. Dit kan leiden tot fysieke verwonding en/of psychisch lijden. Het kind dat gepest wordt, voelt zich gekwetst en buitengesloten en is niet (meer) in staat om zichzelf te verdedigen.

Pesten heeft een beschadigend karakter. De pester heeft negatieve bedoelingen; hij wil de ander opzettelijk kwetsen of pijn doen. De machtsverhouding is ongelijk. Pesten is van langere duur en gericht op dezelfde persoon. Dit leidt bij deze persoon tot gevoelens van eenzaamheid, verdriet en onzekerheid.

1.2 Verschil tussen pesten en plagen:

Pesten:

- langdurig en herhaaldelijk
  - vaak in groepsverband
  - machtsongelijkheid
  - steeds gericht op dezelfde persoon
- is gemeen
- is mishandeling
- er wordt opzettelijk schade aangebracht aan het slachtoffer

Plagen:

- van korte duur
- niet in groepsverband
- gelijkwaardig
- geen vast doelwit
- is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

1.3 Hoe wordt er gepest?

- **Verbaal:** vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen bij lichaamkenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas, met bijnamen aanspreken of gemene briefjes schrijven.
- **Fysiek:** trekken en duwen, spugen, schoppen, laten struikelen, krabben, bijten of aan haren trekken.
- **Intimidatie:** achterna lopen, opwachten, in de val laten lopen, de doorgang versperren, klem zetten, opsluiten, een kind dwingen om bezit af te geven of bepaalde handelingen te verrichten.
- **Isolatie:** het kind uitsluiten bij groepsopdrachten of spelletjes of negeren.
- **Stelen of vernielen van bezittingen:** afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed, beschadigen en kapotmaken van spullen.
- **Cyberpesten of digipesten:** pesten via elektronische middelen zoals e-mail, mobiele telefoon en internet. Er is een protocol 'gebruik digitale middelen'. O ja?
Zie:
<http://www.pestweb.nl/aps/pestweb/voor+leerkrachten/Over+pesten/Cyberpesten/Protocol+cyberpesten.htm>
- **Racistisch pesten:** schelden of opmerkingen over ras of huidskleur.
- **Seksueel pesten:** schelden of seksueel getinte opmerkingen of gebaren.

Pestgedrag onder meisjes gebeurt vaak in het geniep (roddelen, leugens vertellen, buitensluiten, negeren).

Bij jongens gebeurt pesten openlijker (vechten, duwen, fysiek geweld, uitschelden, elkaars spullen vernielen).

1.4 Betrokkenen:

Het slachtoffer:

Hij/zij is het slachtoffer van pestgedrag. Bij de gepeste zijn verdriet en eenzaamheid veel voorkomende gevoelens. De gepeste is bang nog meer gepest te worden als hij/zij dit aan een ander vertelt en durft vaak niets terug te doen. Mogelijke signalen:

- Dit kind wordt vaak buitengesloten en staat alleen. Het spel is net begonnen en het kind mag niet meedoen, terwijl een ander kind even later wel mee mag doen.
- Dit kind zoekt in de pauze vaak contact met de leerkracht die buitendienst heeft.
- Dit kind speelt graag met jongere kinderen.
- Dit kind wil in de pauze het liefste binnen blijven.
- Dit kind wordt vaak uitgelachen door anderen of "daar heb je hem/haar weer" (zuchten van overige leerlingen als het gepeste kind iets in de groep wil zeggen).
- Dit kind wil niet meer naar school, klaagt over allerlei pijntjes.
- Dit kind is gauw prikkelbaar.
- Dit kind heeft nachtmerries en plast in bed.
- Dit kind heeft weinig eigenwaarde.
- Dit kind is sociaal onhandig.
- Dit kind vertoont "aangeleerde hulpeloosheid".
- Dit kind kan provocerend gedrag vertonen: enerzijds agressief (uitdagerend), anderzijds angstig (klagend over het hem aangedane onrecht)

De dader:

Hij/zij laat het pestgedrag zien. Vaak is er bij de pester sprake van onzekerheid en de behoefte om aardig en stoer gevonden te worden door anderen. Hij/zij denkt door pesten ervoor te zorgen dat anderen hem/haar grappig vinden.

Mogelijke signalen:

- Dit kind ziet zijn slachtoffers als waardeloos.
- Dit kind neigt naar agressief gedrag.
- Dit kind heeft vaak een positieve houding t.o.v. geweld.
- Dit kind heeft weinig echte vrienden.
- Dit kind kan niet goed samenwerken, is ongeduldig.
- Dit kind wil de baas zijn over de ander.
- Dit kind heeft vaak geen besef wat een ander voelt.
- Dit kind voorkomt door te pesten dat hij zelf gepest wordt.

Meelopers:

Hij/zij doet mee met de pester om erbij te horen.

- De meelopers doen incidenteel mee met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf niet in de slachtofferrol terecht te komen. Het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

Aanmoedigers:

Hij/zij vindt het pesten goed en bemoeit zich er niet direct mee. Dit kind wordt erbij geroepen om het pesten te steunen. Dit kind is zelf bang om gepest te worden.

- De aanmoediger stimuleert pestgedrag en/of fungeert als publiek.

Buitenstaanders:

Hij/zij denkt dat er niet gepest wordt en zolang hij/zij er zelf geen last van heeft, maakt het hem/haar niet uit. Deze leerling houdt zich er buiten, durft niet te helpen uit angst zelf gepest te worden.

Er is sprake van:

- negeren van het pesten.
- zich niet bewust zijn van pesten.

Verdedigers:

Hij/zij komt op voor het gepeste kind. Deze helper keurt het pesten af en is niet bang voor de pester.

1.5 Mogelijke oorzaken van pesten:

School:

- onveilig schoolklimaat; geen duidelijke grenzen tussen "wat kan en wat niet kan".
- pesten niet serieus nemen: "stel je niet aan, je lokt het zelf uit".
- geen oog voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen.
- slecht contact tussen school en ouders.
- de leerkracht accepteert het kind gevoelsmatig niet.
- geen gedegen aanpak in de lagere groepen waardoor het pesten ernstige vormen aanneemt in de hoge groepen.
- geen aandacht voor sociaal-emotioneel leren.
- geen aandacht voor het gebruik van sociale media door kinderen.

De leerling die gepest wordt:

- kleedt zich anders, reageert anders dan andere kinderen, heeft een handicap.
- is nieuw op school.
- is niet sociaal weerbaar, heeft een gering gevoel van eigenwaarde.
- beschikt over te weinig sociale vaardigheden.
- beschikt over te weinig sociale contacten.

De leerling die pest:

- is bang om zelf gepest te worden en gaat daarom pesten.
- wil macht hebben in de groep.
- heeft niet echt in de gaten hoe erg pesten is.
- wordt zelf ook gepest.

Gezin:

- gedragscodes in het gezin wijken negatief af van de gedragscodes op school.
- spanningen tussen ouders worden afgewenteld op het kind.
- geen veilige gezinssituatie.
- voortdurend zaken benadrukken die mislukken.
- kind afwijzen en niet het gedrag.
- geen zicht op het gebruik van sociale media door kinderen.

Omgeving/buurt/maatschappij:

- het zien van slechte voorbeelden in de buurt.
- geen zicht op de ontwikkelingen of voortgang van pesterijen.
- geen zicht op gebruik van sociale media door kinderen.

1.6 Mogelijke gevolgen:

- indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als geestelijk) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook heel lang naslepen.
- het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen; het herstel verloopt moeizaam.
- isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind.
- de groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat; iedereen is angstig en men wantrouwt elkaar; men is weinig open of spontaan; men telt weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Hoofdstuk 2 Aanpak van pestgedrag op OBS Harlekijn

2.1 Preventieve maatregelen:

Gedurende het gehele schooljaar staan de schoolafspraken centraal en worden de kinderen gewezen op het naleven van deze afspraken.

De schoolafspraken zijn:

- Voor groot en klein, zullen we aardig zijn
- Het is voor iedereen fijn, dat er goede afspraken zijn
- Let goed op het materiaal, het is van ons allemaal

Daarnaast worden er – naast deze algemene afspraken - aan het begin van het schooljaar samen met de kinderen klassenafspraken opgesteld die een goed pedagogisch klimaat nastreven. Verder worden de kinderen zoveel mogelijk bewust gemaakt van hun gedrag en de sociale omgang met anderen door gebruik te maken van de methode 'Goed Gedaan'. Deze schoolbrede methode wordt ingezet in de groepen 1 t/m 8.

De methode 'Goed Gedaan' bestaat uit het ontwikkelen van sociaal-emotionele competenties. Sociaal-emotionele competenties ontwikkelen zich pas echt wanneer de kinderen het geleerde ook gaan herkennen en toepassen in het dagelijkse leven. De laatste jaren is er behoefte aan een bredere aanpak m.b.t. sociaal emotionele ontwikkeling. Hieronder wordt verstaan ook het actief betrekken van ouders bij deze competenties. Zo gaat er elke les een ouderbrief mee waarin ouders uitgelegd wordt waar we op school over spreken. De competenties die aan bod komen zijn:

- zelfkennis
- relativiseren
- zelfvertrouwen
- zelfbeheersing
- bewust keuzes maken
- verplaatsen in anderen
- omgaan met verschillen
- rekening houden met anderen
- weerbaarheid; samen spelen en werken
- samen op internet en omgaan met media-info.

Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van een volgsysteem voor sociaal-emotionele ontwikkeling n.l. ZIEN!. Met ZIEN! voor het primair onderwijs brengen leerkrachten het sociaal-emotioneel functioneren van kinderen van groep 1 t/m groep 8 systematisch in kaart. ZIEN! geeft inzicht in de eventuele ondersteuningsvragen op het gebied van het sociaal-emotioneel functioneren en helpt de leerkracht om het gedrag van het kind beter te begrijpen. Indien nodig kunnen leerkracht en leerling aan de slag te gaan met de concrete handelingssuggesties die het systeem biedt. Hierbij kan de leerkracht de eventuele sterke kanten van een kind benutten, want ook hierin geeft ZIEN! inzicht. Zo wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling bevorderd. Dat is immers wat de leerkracht wil!

Overige maatregelen:

- Kinderen leren dat fouten maken mag. En dat je anders mag zijn. Met interactie, instructie en klassenmanagement worden de voorwaarden geschept voor een pedagogisch klimaat waarin elk kind tot zijn recht komt.
- Aan het begin van elk jaar worden in alle groepen **groepsvormende activiteiten** gedaan.
- **Coöperatieve werkvormen** worden in de klas veelvuldig gehanteerd.
- De manier waarop we de kinderen bij de les betrekken, hen aanmoedigen, helpen, corrigeren, het gevoel geven dat ze ook fouten mogen maken.
- De leerkrachten geven het **goede voorbeeld** in hun omgang met alle kinderen.
- Er is voldoende toezicht tijdens het speelkwartier en er zijn gescheiden speeltijden. Incidenten op de speelplaats worden besproken, zodat de betreffende leerkracht altijd weet wat er gespeeld heeft of nog speelt. Overblijfouders geven bij leerkrachten aan als er plaag/pestsituaties zijn voorgevallen.

- Het **'boze-buien-boekje'** (jongste kinderen) en **het 'prop-blad'** (oudere leerlingen) wordt gebruikt.
- Er zijn **kringgesprekken** over sfeer in de klas.
- Er kunnen boeken worden **voorgelezen** over pesten.
- Bij **kringgesprekken over pesten** wordt benadrukt dat vertellen over gepest worden, geen klikken is.
- Er is aandacht voor meidenvenijn.
- Er wordt een vertrouwenspersoon benoemd.

2.2 Stappenplan na constatering van pestgedrag

Het team heeft een procedure vastgesteld die gevolgd wordt wanneer er - ondanks de preventieve maatregelen - toch gepest wordt:

Elke leerkracht is alert op signalen en neemt een melding serieus. Bij een pleincident wordt dit altijd doorgegeven aan de groepsleerkracht. Leerlingen met probleemgedrag worden aan collega's doorgegeven.

De groepsleerkracht onderneemt in overleg met de intern begeleider onderstaande stappen:

1. Gesprek met de leerling waar het om draait ...'het gepeste kind'

- Vraag de leerling wat hij/zij belangrijk vindt om te vertellen.
- Luister naar het soort gebeurtenissen, probeer niet exact specifieke incidenten boven tafel te krijgen (niet: wie deed wat en waarom).
- Accepteer wat er gezegd wordt, ook als er weinig over het pesten zelf verteld wordt. Oordeel niet, trek het verhaal niet in twijfel.
- Verzeker de leerling dat de andere leerlingen (pesters) niet in de problemen komen door dit gesprek/deze aanpak.
- Vraag de leerling:
  - Wie vind je moeilijk?
  - Wie zijn er bij?
  - Wie zijn vrienden of mogelijke vrienden? Door wie voelt de leerling zich gesteund of zou de leerling zich gesteund kunnen voelen?
- Vertel de leerling dat de genoemde leerlingen gevraagd worden om te helpen om hem/haar gelukkiger te maken op school. Genereer hoop.
- Maak een afspraak voor een vervolggesprek een tijdje later. (hoe veel later?)

2. Gesprek met de supportgroep

- Nodig 6 tot 8 leerlingen uit die de leerling genoemd heeft.
- Verzeker deze leerlingen dat ze niet in problemen komen. Zorg ervoor dat geen van de leerlingen in dit gesprek een label krijgt (pester, meeloper bijv.)
- Vertel de groep dat X ongelukkig is op school en dat zij gekozen zijn omdat ze allemaal kunnen helpen (dit is wat ze gemeenschappelijk hebben). Vraag of ze je willen helpen zodat X gelukkiger kan zijn op school.
- Vergroot empathie met X door te vragen of ze zelf ooit ongelukkig zijn geweest op school. Bespreek kort de gevoelens van de leden van de supportgroep die zeggen wel eens ongelukkig geweest te zijn op school en zeg dat X op dit moment vergelijkbare gevoelens heeft.
- Leg uit dat niemand op school zich ongelukkig zou moeten voelen. Omdat zij X kennen, weten zij beter dan wie dan ook waarom en wanneer X zich ongelukkig voelt. Vraag naar voorbeelden daarvan. Als er namen worden genoemd, zeg dan dat dat niet belangrijk is. Zeg dat het niet gaat om straffen, waarborg een niet-oordelende sfeer in het gesprek.
- Vraag de groep wat zij kunnen doen om de situatie voor X beter te maken. (zij weten immers wat er gaande is). Belangrijk is hier om wrok en negatieve uitlatingen te negeren en positieve suggesties te prijzen. Zorg ervoor dat iedereen een suggestie (van zichzelf of van een ander) kan uitvoeren. Iedereen neemt een voor hem/haar haalbare taak op zich. Iedereen is belangrijk. De feitelijke suggesties doen er niet zoveel toe, zolang de groepsleden maar duidelijk maken dat ze zich betrokken voelen bij het groepsdoel: de situatie voor X beter maken.

- De suggesties moeten uit de groep zelf komen. De groep is eigenaar van het plan!
- Bedank de groep. Geef hen complimenten over het plan ('ziet er goed uit, 'het zal zeker een verschil maken voor X').
- Vertel hen dat ze over een week in een vervolgesprek alles kunnen vertellen over wat ze hebben kunnen doen voor X. De groep krijgt hiermee de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het plan.
- Maak een afspraak voor een vervolgesprek.

3. Vervolgesprek met de leerling waar het om draait

- Dit gesprek duurt meestal maar 5 minuten.
- De leerling wordt gevraagd hoe het gaat, mogelijk met gebruik van een schaal van 1 tot 10. Meestal gaat het goed. Geef het kind daarover complimenten.
- Zorg ervoor dat de leerling aandacht blijft krijgen, ook nu het goed gaat!
- Maak een afspraak voor een vervolgesprek.

4. Vervolgesprek met de supportgroep

- De groep wordt gevraagd hoe het nu gaat met X.
- Meestal melden ze dat het beter gaat met X. Probeer te voorkomen dat het gesprek suggereert dat het alleen om X draait. Moedig hen aan te vertellen wat zij hebben gedaan zodat het nu beter met X gaat. Kom niet terug op het oorspronkelijke plan (pin ze daar niet op vast: jij zou toch...)
- Bedank de supportgroep voor hun hulp. Geef hen daarover complimenten (individueel en voor de groep) en vraag of ze nog een week door willen gaan met hun hulp. Dit wordt in de praktijk nooit geweigerd.
- Maak een afspraak voor een vervolgesprek.
- Vervolgesprekken kunnen net zolang gepland worden als nodig lijkt, maar meestal zijn twee vervolgesprekken voldoende. Stop er dan mee om afhankelijkheid te voorkomen. Blijf de supportgroep informeel complimenteren over hun aandeel in 'dat het beter gaat met X'.

5. Bevestig de nieuwe situatie met een gepaste erkenning

- Geef zowel het kind waar het om draait als de supportgroep een gepaste erkenning.
- Laat kinderen zoveel mogelijk meedenken in wat een gepaste erkenning is!
- De erkenning is meer de markering en viering van een succes dan de reden om mee te doen aan de supportgroep.

Ouders worden er zoveel mogelijk bij betrokken
(bron: Broersen, A. (2008). Supportgroepaanpak. Utrecht: Seminarium voor Orthopedagogiek)

Zie bijlage 1: Oplossingsgerichte gesprekken: mogelijke vragen
(Bron: Sue Young (2012). Van pesten naar samenwerken. De supportgroep: oplossingsgerichte aanpak bij pestgedrag in school. Huizen: Uitgeverij Pica)

Wat te doen als het pesten niet over is?

De leerkracht neemt duidelijk stelling en houdt **een vervolgesprek** met de leerling die pest. De volgende fases treden in werking, waarvan verslag wordt gemaakt met ondertekening van betrokkenen:

- **Fase 1:**
Een gesprek met de ouders en de pester waarbij ook de directeur of de IB' er aanwezig zijn. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.
- **Fase 2:**
Bij aanhoudend pestgedrag wordt deskundige hulp ingeschakeld (ZAT).
- **Fase 3:**
Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.
- **Fase 4:**
In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

2.3 Tips voor de leerkrachten

Bij de begeleiding van de gepeste leerling, de pester en hun ouders is het goed om de volgende adviezen mee te nemen:

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Samen met het kind de gewenste situatie beschrijven.
- Laten inzien wat succesvol was in het verleden.
- Op zoek gaan naar aanwezige kwaliteiten.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen door het bijvoorbeeld naar school te brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester:

N.B. : Dit is even belangrijk als de begeleiding van de gepeste leerling.

- Praten: zoeken naar de reden van het ruzie maken!... pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling). Laten inzien wat het effect van zijn gedrag is voor de gepeste.
- Verantwoordelijkheden geven.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Geven van een brochure met tips voor thuis.
- Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstraining; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

Adviezen aan ouders:

Ouders van gepeste kinderen

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van de pester

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt risico pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Alle andere ouders

- Neem ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Aanvulling:

- Een vertrouwenspersoon op school is aanwezig en is bij ouders bekend
- De leerkracht krijgt ondersteuning van collega's en – indien nodig – van externen.

Geraadpleegde literatuur:

Broersen, A. (2008). Supportgroepaanpak. Utrecht: Seminarium voor Orthopedagogiek

Drew, N. (2012). Kinderen en... Geen grapjes over pesten. 125 kant-en-klare activiteiten om kinderen te helpen hun woede te beheersen, conflicten op te lossen, empathie te ontwikkelen en goed om te gaan met anderen. Voor groep 5 - 8. Amersfoort: Kwintessens

Goossens, F., Vermande, M., Meulen van der, M. (2012). Pesten op school. Achtergronden en interventies. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers

Laporte, J. (2005). De pestjuf. Praten met kinderen, hoe doet ze dat? Leuven/Voorburg: Acco

Meer, B. van der (1997). Pesten op school. Lessuggesties voor leerkrachten. Assen: van Gorcum & Comp

Sue Young (2012). Van pesten naar samenwerken. De supportgroep: oplossingsgerichte aanpak bij pestgedrag in school. Huizen: Uitgeverij Pica

Tulleners, A. (2005). Mijn boek over durf en zelfvertrouwen. Uitgeverij Pereboom

Websites

<http://www.pestweb.nl/aps/pestweb/voor+leerkrachten/Over+pesten/Cyberpesten/Protocol+cyberpesten.htm>

<http://www.nji.nl/smartsite.dws?id=109706>

<http://prima.nigz.nl/index.cfm?fuseaction=Pages.showPages&&code=330>

<http://www.kivaschool.nl/>

Bronnen:

- Schoolplan OBS Harlekijn 2011-2015
- Pestprotocollen diverse scholen van Akkoord
- Pestprotocol bewerkt door Ginny Vlieks, Seminarium voor Orthopedagogiek